STUDIES OF THE OTTOMAN DOMAIN
Cilt:1 Sayı:1 Ağustos 2011 Issn:2147-5210
www.thestudiesofottomandomain.com

OĞUZ TÜRKÇESİNDE BİR EMİR YAPISI: "FİİL + ZARF-FİİL (V) + GÖR-" [1]

Salih DEMİRBİLEK*

Özet

Dönemin bilinen tek gramer kitabı olan Müyessiretü'l Ulûm'un yazarı Bergamalı Kadri, eserinde bu yapıya emir bahsinde yer vermiştir. Eski Oğuz Türkçesi dönemi metinleri üzerinde çalışan araştırmacılar "Fiil + zarf fiil (v) + gör-" yapısını genellikle tasvir fiillerinden süreklilik fiilinin içerisinde işlemişlerdir. Eski Oğuz Türkçesi araştırmacıları, çalışılan metin içerisinde geçen bu yapının yalın biçimini sadece süreklilik fiili kısmında değil, emir kısmında da yer vermelidirler. Bu çalışmada "Fiil + zarf fiil (v) + gör-" yapısının Eski Oğuz Türkçesindeki başlıca kullanımlarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Oğuz Türkçesi, Fiil + zarf fiil (v) + gör- yapısı, Emir kipi, Bergamalı Kadri,

Abstract

Bergamalı Kadri, who is author of Müyessiretü'l Ulûm which known as given single grammar book of the period, have tackled this structure on the subject of the imperative. Usually, linguists who studied on texts of Old Oghuz Turkic have examined the structure of "fiil + zarf fiil (v) + gör-" within the durative verbs from the descriptive verbs. The researchers of Old Oghuz Turkic must tackle the nominative form of this structure not only at part of the durative verb but also at part of the imperative.

Key words: Old Oghuz Turkic, the structure of "fiil + zarf fiil (v) + gör-", the imperative, Bergamalı Kadri.

Bu yapı üzerine ilk olarak dikkatleri çeken Batı Türkçesinin bilinen yazılmış en eski gramer kitabı Müyessiretü'l- Ulûm yazarı Bergamalı Kadri'dir. Bu eser bilindiği gibi XVI. yy.da Kanuni Sultan Süleyman'ın veziri İbrahim Paşa'ya sunulmuştur. Eserin bilimsel yayını öncelikle Besim Atalay tarafından gerçekleştirilmiştir (Atalay 1946). Gürer Gülsevin "Bergamalı Kadri ve Eseri Üzerine" adlı makalesiyle esere dikkatleri çekmiştir (Gülsevin 2010a). Esra Karabacak eseri geniş bir incelemeyle bilim dünyasına yeniden kazandırmıştır

[1] TDK ve Cumhuriyet Üniversitesi'nce düzenlenen "*Tarihsel Gelişimi İçindeki Oğuz Türkçesi ve Kadı Burhaneddin Uluslararası Çalıştayı* (13-15 Ekim 2011, Sivas)"nda sunulmuştur.

* *Yrd.Doç.Dr.., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Samsun.* salihd@omu.edu.tr

(Karabacak 2002). Eser üzerinde zikredilmesi gereken bir çalışma da Galip Güner'in "İlk Türkçe Gramer: Müyessiretü'l-Ulûm" adlı makalesidir. Güner, eseri özet şeklinde Türkiye Türkçesi ile aktararak eserden istifadeyi kolaylaştırmıştır.

Bergamalı Kadri denilebilir ki eserinin en geniş kısmını emir konusuna ayırmış, emir'in kuruluşu ve işleyişini çok zengin bir tasnifle ele almıştır. Onun emir tasnifini –başlıklarını- aktarmak gerekirse:

a)Ma'lum-ı emr-i gâyib- üçüncü şahsın emri (etken fiille)[2]. (MU 34/10- 40/12; Karabacak: 2002: 18-20)

-bilsün

-bilsünler

-gelsüne

-gitsüne

-niçin gelmez

b)Mechûl-ı emr-i gâyib-üçüncü şahsın emri (edilgen fiille). (MU 41/1-6; Karabacak: 2002: 20)

-bilünsün

-bilinsünler

c)Muttarida-i ma'lüm-ı nehy-i gâyib-üçüncü şahsın olumsuz emri(etken fiille). (MU 41/6-43/4, Karabacak: 2002: 20-21)

-bilmesün

-bilmesünler

d)Mechûl-i nehy-i gâyib-üçüncü şahsın olumsuz emri (edilgen fiille). (MU 43/5-11; Karabacak: 2002: 21)

-bilinmesün

-bilinmesünler

e)Muttarıda-i ma'lüm-ı emr-i hâzır-birinci ve ikinci şahısların emri (etken fille). (MU 44/1- 49/12; Karabacak: 2002: 21-23)

[2] *Terimlerin Türkiye Türkçesine çevirisi için Bkz. Güner 2003.*

-bil

-bilüŋ

-bileyin

-bilelüm

Bu kısımda bu şekillerin dışında ayrıca dönemin işlek şu şekillere de yer verilmiştir:

-(y)A: bil-e, okı-ya

-sAŋA: bil-seŋe, oku-saŋa

-sAŋAnA: bil-seŋene, oku-saŋane

-GIL: gel-gil, okı-gıl (tekit için)

-fiil-gerundium gör-: bil-e gör-, aŋla-yu gör-

fiil-gerundium bil-: bil-e bil, aŋla-yu bil

gel fiil: gelotur, gel yaz (Gülsevin 2010a: 286)

f)Mechûl-ı emr-i hâzır-birinci ve ikinci şahısların emri (edilgen fille). (MU 50/1-51/6; Karabacak: 2002: 23-24)

-bilin

-bilinüŋ

-bilineyin

-bilinelüm

g)Ma'lûm-ı nehy-i hâzır -birinci ve ikinci şahısların olumsuz emri(etken fille). (MU 51/6-55/1; Karabacak: 2002: 24-25)

-bilme

-bilmeŋ

-bilmeyeyin

-bilmeyelüm

h)Mechûl-ı nehy-i hâzır-birinci ve ikinci şahısların olumsuz emri(edilgen fille). (MU 55/2-4; Karabacak: 2002: 25)

-bilinme

-bilinmeŋ

-bilinmeyeyin

-bilinmeyelüm

Bergamalı Kadri "bile gör, aŋlayu gör" örnekleriyle birlikte "bilecegüŋ var(i)se gör, aŋlayacaguŋuz var ise görüŋ; bile bil, aŋlayu bil" şekillerinin "emirle beraber gizli istek anlatığını" söylemektedir (Güner 2003: 157).
"(46)…Ve dahı bile gör, aŋlayu gör (3) gibi ma'nâları isti'mâl eylerler, emr-i hâzırlardur; lâkin(4) yanınca bir gizli murâd eylerler…) (Karabacak 2002: 22).

Gürer Gülsevin, "Bergamalı Kadri ve Eseri Üzerine" adlı makalesiyle Bergamalı Kadri'nin eseri araştırmacıların dikkatine sunarak eserin "bilimsel değerini" örneklerle ortaya koymuş ve gramerle ilgili pek çok noktanın daha o zamandan müellifinin ortaya koyduğu tespitinde bulunmuştur. Gülsevin'in eserin vurguladığı bir başka noktası ise eserde emir kipinin zengin biçimlerle ele alınışıdır (Gülsevin 2010a: 286).

Gürer Gülsevin "Eski Anadolu Türkçesinde Birleştirilmiş Özel Şekiller" adlı makalesiyle söz konusu esere tekrar atıf yapmış ve eserde geçen: *"-(y)A gör birleşik şekli, yine Bergamalı Kadri'nin kaydettiğine göre emir bildirmektedir"* bilgisini aktararak bu kalıbı, döneminin *'Birleştirilmiş özel şekiller'*inden saymıştır (Gülsevin 2010b: 250).

Faruk Kadri Timurtaş, Eski Türkiye Türkçesi adlı eserinde bu kalıbı devamlılık fiilleri içinde saymıştır: *"Fiillerin gerundium şekline gör- ve gel- yardımcı fiilleri getirilerek yapılır."* (Timurtaş 2005: 160-161).

Mustafa Özkan, Eski Anadolu Türkçesinde süreklilik fiillerini açıklarken: *"Fiillerin zarf-fiil şekline gör-, gel-, dur- yardımcı fiilleri getirilerek yapılır. Oluş ve kılışa süreklilik özelliği katar: seçe gör-, ide gör-, baka gör-, işleyü gör-, ögütleyü gör-, çekin-i gör-, aka gel-, göre dur-…"* şeklinde bu kalıbı da zikretmiştir (Özkan 2000: 148).

Gürer Gülsevin- Erdoğan Boz, bu yapıya zarf-fiil ekleri bölümünün hal zarf-fiil ekleri bahsinde yer vermişler ve bu yapının EAT'de ve günümüzde hemen hemen aynı yapıda kullanıldığını ifade etmişlerdir: *"…yi ve iç hoş geç dünyânuŋ zevkin safâsın süre gör…"* (Gülsevin-Boz 2004: 151).

Zeynep Korkmaz, Marzubân-nâme Tercümesi adlı eserinde metindeki tasvir fiilleri anlatırken (s.182-185) tasvir fiil kurmaya yarayan başlıca yardımcı fiillerden gör- fiilini de saymış ve şu bilgileri kaydetmiştir: *"Esas fiilin anlamına 'sürekli bir çaba' inceliği katan bu yardımcı fiil de, metnimizin bugün Türkiye Türkçesi yazı dilinde kaybolmuş bulunan, bir tasvir fiili türüdür. Metnimiz bu bakımdan Anadolu Ağızları ile parelellik gösterir. ẖusrev ùurdı, evine gitdi ve güheri aŋdı, isteyü gördi bulımadı (27b-9,10); vezîr ögütleyü gördi(60a-13); çekini gördi kurtılamadı (10b-6) v.b.)"* (Korkmaz 1972: 183).

Mehdi Ergüzel, 15.yy. metni olan Şirvanlı Mahmud'un Tarih-i İbn-i Kesîr Tercümesi (IV. cilt, 2.kısım) adlı çalışmasının 'Sözlük ve Dizin' bölümünde gör- fiilinin 20. anlamında: *"-e, -i'li zarf-fiillerden sonra yapılan birleşik fiillerde devamlılık bildirir 267a/6, 267a 9, 409a/6"* açıklamasına yer vermiştir (Ergüzel 1999: 575).[3]

Mehmet Özmen, Ahmed-i Dâ'î Divanında 'tasvir fiilleri'ni işlerken: *"Birinci fiilin sonunda –a/-e, -u/-ü, -ı/-i zarf-fiillerinden biri bulunur. Ender olarak –up/-üp zarf-fiilinin de kullanıldığı görüyoruz. Yardımcı fiiller ise gel-, gör-, kal-, git fiilleridir."* dedikten sonra: *"gör-: Devamlılık, süreklilik bildirir. itmeyügör 17-27, bakagör-24-32, idegör-73-3, süregör- 105-3, yuyagör- 172-2"* açıklamasında bulunmuştur (Özmen 2001: 348-349).

Halil Ersoylu'nun yayınladığı Lokmanî Dede (ölm.1519) 'ye ait olan Menâkıb-ı Mevlâna adlı eserde rastladığı bu yapı için eserinin 'dil incelemesi' bölümünde şunları kaydetmiştir: *"Eserde, tasvirî fiil çekiminde kullanılan "gör-" fiilinin birlikte yer*

[3] *Eserdeki örnekler: "Kardaşı men' ide gördi (67a/6, s.213); Diline düşmeyi görgil 'avâmuŋ (267a/9, s.214); ki kıla gördügini hasta muhkem (409a/6, s.464)"(Ergüzel 1999: 575).*

aldığı esas fiillerin çeşitliliği de dikkati çeken hususlar arasındadır. Bu fiilin metinde geçen başlıca kullanımları şunlardır: alı gör, almayı gör, aŋlayı gör, baka gör, bili gör, dimeyi gör, gide gör, ide gör, idini gör, ilte gör, ire gör, irgüri gör, isteyi gör, kaça gör, kapa gör, koymayı gör, kıla gör, olı gör, olu gör, saymayı gör, süre gör, urmayı gör, var(a) gör, virmeyi gör" (Ersoylu 2001: 549-550) [4].

Ahmet Günşen, 15.yy.a ait İpsalalı Ebu'l-Hayr'ın Mevlid'ini işlediği çalışmasının 'süreklilik fiili'ni işlediği kısımda: *"Metnimizde anlamı veya işleviyle tasvir fiili çerçevesinde gösterebileceğimiz süreklilik fiillerine rastlamıyoruz. Ancak kuruluşça her iki unsuru da fiil olan ve anlamca "bir işi yapma çabası içine girme"yi ifade eden şu örnekleri burada gösterebiliriz: ùuru geldi bir 'Ukâşe adlu pîr 516, cehd it imdi ol gözi sen açagör / bu fenâdan ol göz-ile göçegör 301"* açıklamalarına yer vermiştir (Günşen 2004: 122).

Sadettin Özçelik Fiil + zarf fiil (V) + gör- şeklinde formüle ettiği ve bizim de benimsediğimiz bu kalıba dair *Dede Korkut /Araştırmalar, Notlar / Dizin / Metin* adlı eserinde bu kalıp için: *"Bugün Türkiye Türkçesinde (bu işten kurtul)-maya bak / çalış gibi cümlelerle ifade ettiğimiz bu yapı ve anlam"* açıklamasına yer vermiş ardından Dede Korkut'ta ve Tarama Sözlüğü'nde geçen örneklere yer vermiştir:

"Tûl-i emelden el çekegör irmedin ecel
Menzil uzakdurur yol igen katı korkuluk (Nihani. XVI. 49)
Göçür cehdeyle anı ya göçegör
Binip yüğrüğe yüzsüzden kaçagör (Güvahi. XVI. 77) (TSE:17)" (Özçelik 2005: 87).

Vahit Türk, 15.yy. başlarına ait Hatioğlu'nun Bahrü'l-Hakâyık adlı eserin dil özelliklerini incelediği bölümde tek sesli dar ünlülü zarf-fiiller için: *"Birleşik yapılarda kullanılan zarf-fiil eklerinin asıl fiille yardımcı fiil arasında bağlantı kurma işlevi yaptıkları görülmekte ve bu yapılarda zaman kavramı yardımcı fiile getirilen zaman ekiyle verilmektedir: avla-y-ı dur-ur (35A/4), dürüş-i gör (57A/ 5), kazan-ı gör-gil (25B/3), süri-y-ü*

[4] *Ersoylu, her bir örneğin eserde kaç kez geçtiğini de göstermiştir. Bkz. Ersoylu: 2001: 549-550.*

gel-düm (57B/9)" şeklinde açıklamaya yer vermiştir (Türk 2009: 46). Bu açıklamadan bu yapının aslında biri zarf-fiilli diğeri ise zaman/kip ekli iki çekimli ekten oluştuğu; zamanla ikinci fiilin zaman / kip ekinin düşürülmesiyle yardımcı fiil biçimine girip büzüşme sonucu tek kalıp haline girdiğini görmekteyiz.

Dönem metinleri üzerinde çalışmış araştırmacılar, *'fiil + zarf fiil (v) + gör-'* kalıbını tasvir fiillerinden süreklilik fiilinin içerisinde göstermişlerdir. Bu yapı döneminin bilinen tek gramerinin müellifine uyularak metinlerde sadece süreklilik fiillerinin anlatıldığı bölümde verilerek geçiştirilmemeli; emir bölümünde de işlenilmelidir.

Örnekler:

"Alı gör 'ışk u sıdk u mihr ü vefâ
Cânuŋ içre görine zevk u safâ" A 82b/1830, (Ersoylu 2001: 199)
"Cehd kıl özüŋi fenâ ide gör
İ'tikâd-ıla ol yola gide gör" A173/a3879 , (Ersoylu 2001: 421)
"İlte gör bu sebû-yı âbı i cân
Hedyeŋ alıban ideler ihsân" A178/b4008 , (Ersoylu 2001: 434)
"İy seremerd! Yiyi gör ki ol bahtı düşmiş cem' itdi ve yiyimedi" 39b/5-6 (Özkan 1993: 180).
"Mere Çoban karnuŋ acúmamış iken gözüŋ kararmamış iken (6) bu aġacı koparı gör. Yoḫsa seni bunda úurtlar úuşlar yér, dédi." Drs. 27a.6 (Özçelik 2005: 422)
"Cehâletdagı acı demreni gör
Bürâder cehd idüp 'ilm ögreni gör" 26A/9 (Türk 2009: 101)
"BĆlüŋi kıla beŋzetdüm bu şi'ri diŋleyen dĆdi
BĆli vasfında kılı-gör dahi Rûşen-nazar dĆrle"r 48b/3 (Canpolat 1995: 52).

Bu yapının olumsuzluk ekiyle kullanımına dönem metinlerinde sık rastlanılmıştır. Bu kullanımda -ma/-me olumsuzluk eki asıl fiilden sonra getirilir. Denilebilir ki olumsuzluk biçiminde emir anlatımı daha kuvvetli sezilir:
"âkıl iseŋ fursatı fevt itmeyügör zînhâr

Zîra fursat fevt idenler çok peşîmân eyledi" K24a (Özmen 2001: 48)

"Câhili bir pula da almayı gör

Sözünü bir çöpe de saymayı gör" M43b/1494 , (Ersoylu 2001: 155)

Sehharedurur sihr ile kılur seni meshûr

aldanmayıgör sihr ile sehhâra yapışma M195b/1 (Kuzubaş 2009: 82)

Diğer özellikleri:

a. Eski Oğuz Türkçesinde küçük ünlü uyumunun olmamasından ötürü ana fiile getirilen bağlantı ünlüsü sadece –A geniş ünlüleri değil; diğer dar –I ve -U ünlüler de kullanılmıştır: *degegör-, alıgör-,öldürigör-, eyleyügör-…".* Türkiye Türkçesinde ise bağlantı ünlüsü genellikle –A dır (Korkmaz 2003: 199).

b.Bu yapı birleşik fiille de kurulmuştur:

gâfil gel ahî terkidegör dâr-ı tebâhı

tâ kim irişe câm ile bir feyz-i ilâhî A137a/1 (Kuzubaş 2009: 103)

c.Bu yapının az da olsa kalıp ikileme biçimine de rastlanılmaktadır:

Dilerisең cânuŋa Hakdan 'inâyet irişe

tut yüzüŋi dergâhına yalvarıgör yalvarıgör N28b/1 (Kuzubaş 2009: 40)

d. Bu yapı özellikle görülen geçmiş zamanlı çekim ile kullanılmıştır:

"Husrev ùurdı, evine gitdi ve güheri aŋdı, isteyü gördi bulımadı (27b-9,10); vezîr ögütleyü gördi(60a-13); çekini gördi kurtılamadı (10b-6) v.b.)" (Korkmaz 1972: 183).

"şâh-ı cihân dahı baka gördi cihâna çün

degmez salâhı assısı eŋ soŋ fesâdına" K33/a (Özmen 1991: 70)

e. Bu yapıyla Eski Oğuz Türkçesinde bir başka tasvir fiili olan tezlik fiili de anlatılmıştır:

"Delü Karçar aydur: Meded aman, el aman, Taŋrınuŋ birligine yokdur gümân, sen menim elümi sağaldıgör[5] *, Taŋrınuŋ buyruğı-y-ile Peygamberüŋ kavli-y-ile kız karındaşumı Beyrege vireyim didi."* D85/2-3 (Ergin 2008: 126)

Sonuçlar:

Eski Oğuz Türkçesinin bilinen en eski grameri olan Müyessiretü'l-Ulûm'da Bergamalı Kadri 'Fiil + zarf fiil (v) + gör-' kalıbını emir konusunda zikretmiş, bunun yanı sıra aynı kalıbın gizli istek de bildirdiğini ifade etmiştir. Bu kalıpta emir anlatımı olumsuzluk eki almış örneklerde daha belirlidir.

Bu yapı olumlu ve olumsuz biçimleriyle daha çok 15.yy metinlerinde sıklıkla görülmekte ve büyükten küçüğe "şiddetli bir tavsiye" anlamıyla -genellikle yalın biçimde- kullanılmıştır.

Türkiye Türkçesinde genellikle –A zarf-fiil ünlüsüyle yapılmasına karşılık Eski Oğuz Türkçesinde –U ve nadiren –I ünlüleriyle yapılmış örneklerine rastlanılmıştır.

'Fiil + zarf fiil (v) + gör- biçimine Eski Oğuz Türkçesi metinlerinin sadece tasvir / süreklilik fiilleri kısmında değil; emir /(istek) bölümünde de yer verilmelidir. 'Fiil + zarf fiil (v) + gör-' yapısına getirilmiş diğer zaman ve kip ekli biçimleri ise tasvir / süreklilik fiilleri kısmında verilmelidir.

Bu yapı günümüz Anadolu ağızlarında daha çok olumsuz biçimiyle ve emir anlatımıyla yaşamaktadır (Ay 2009: 726).

Kaynaklar:

ATALAY, Besim (1946), *Bergamalı Kadri, Müyessiretü'l-Ulûm (Tıpkıbasım, Çeviri-Yazılı Metin ve Dizin)*, İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.

AY, Özgür (2009), *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekimi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ERGİN, Muharrem (2008), *Dede Korkut Kitabı-I, II*, 6.Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ERGÜZEL, Mehdi (1999), *Şirvanlı Mahmud, Tarih-i İbn-i Kesîr Tercümesi (IV. Cilt, '. Kısım) –Dil Özellikleri-Metin-Sözlük-Dizin-*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ERSOYLU, Halil (2001), *Lokmanî Dede, Menâkıb-ı Mevlâna*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

GÜLSEVİN, Gürer (2010a), "Bergamalı Kadri ve Eseri Üzerine" *Yaşayan ve Tarihî Türkiye Türkçesi Ağızları*, s. 283-287, Özel Kitaplar: İstanbul.

[5] Vatikan nüshasında : sagalda gör (Tezcan-Boeschoten 2001:72b(2, s.221).

……(2010b)"Eski Anadolu Türkçesinde Birleştirilmiş Özel Şekiller", *Yaşayan ve Tarihî Türkiye Türkçesi Ağızları*, s. 249-255, Özel Kitaplar: İstanbul.

GÜLSEVİN, Gürer-BOZ, Erdoğan (2004), *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

GÜNER, Galip (2003), "İlk Türkçe Gramer: Müyessiretü'l-Ulûm" Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 15, s. 151-167, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

GÜNŞEN, Ahmet (2004), *İpsalalı Ebu'l-Hayr, Mevlid (İnceleme-Metin-Dizin)*, Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi (GÜHAM) Yayınları.

KARABACAK, Esra (2002), *Bergamalı Kadri, Müyessiretü'l-Ulûm (Giriş-Metin-Sözlük-Terimler Dizini-Tıpkıbasım-*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

KORKMAZ, Zeynep (2003), *Gramer Terimleri Sözlüğü*, 3.Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

…… (1973), *Sadru'd-dîn Şeyhoğlu, Marzubân-nâme Tercümesi –İnceleme-Metin-Sözlük-*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.

KUZUBAŞ, Muhammet (2009), *Dîvân-ı Günâhkâr*, İstanbul: Etüt Yayınları.

ÖZÇELİK, Sadettin (2005), *Dede Korkut- Araştırmalar, Notlar / Dizin/ Metin,* Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.

ÖZKAN, Mustafa (1993), *Mahmûd b. Kâdî-i Manyâs, Gülistan Tercümesi,* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

……. (2000), *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, 2. Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi Yayınları.

ÖZMEN, Mehmet (2001), *Ahmed-i Dâ'î Divanı (Metin-Gramer-Tıpkıbasım)*, c.I-II, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri (2005), *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl, Gramer-Metin-Sözlük,* 3.Baskı, Ankara: Akçağ yayınları.

TEZCAN, Semih-BOESCHOTEN, Hendrik (2001), *Dede Korkut Oğuznameleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

TÜRK, Vahit (2009), *Hatiboğlu, Bahrü'l-Hakâyık*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.